

Piezīmes un atsauces Natura 2000 teritorijas līmeņa aizsardzības mērķa (CO) noteikšanai: datu izvēle un eksperta pieņēmumi

Sugas kods:	1477
Suga:	<i>Pulsatilla patens</i>
Natura 2000 teritorijas kods:	LV0303000
Natura 2000 teritorijas nosaukums:	Numernes valnis
Eksperts(i):	Linda Uzule
Darbs pabeigts:	17.12.2023.
Vispārējās piezīmes:	<p>Meža silpurene ir gaismas prasīga, no traucējumiem atkarīga, daudzgadīga suga. Suga sastopama plašā areālā Eiropas centrālajā un austrumu daļā, kā arī Sibīrijā un Ziemeļamerikā (Bojnanský, Fargašová, 2007; Lindel, 2001). Latvijā aug tuvu areāla rietumu robežai (Tabaka, 2003). Meža silpures lielākās atradnes atrodas Latvijas austrumu un vidus daļā. Rietumlatvijā suga izplatīta salīdzinoši retāk.</p> <p>Suga sastopama dažādos priežu sausieņu mežos (sils, mētrājs, lāns), mežainās piejūras kāpās, skujkoku mežos uz osveida reljefa formām. Lielākā daļa augu atradņu koncentrējas meža ceļa malās, kur ir mazāka konkurence un labāki gaismas apstākļi. Mežos augi sastopami izklaidus un mazā skaitā (Krasnopoļska, 2023).</p> <p>Sugu negatīvi ietekmē raksturīgo biotopu aizaugšana dabiskās sukcesijas un eitrofikācijas rezultātā. Sausieņu mežos pastiprināti veidojas egles paauga un otrais stāvs, tiek stipri noēnota zemsedze, uzkrājas meža nobiras, veidojas biezs detritā slānis un sauso priežu mežiem raksturīgām sugām augšanas apstākļi kļūst nepiemēroti. Meža silpureni apdraud intensīva mežsaimnieciskā darbība un zemsedzes bojāšana. Negatīvo ietekmi rada arī antropogēna ietekme – izbradāšana, izrakšana, plūksana (Krasnopoļska, 2023).</p>

Lauks	Paskaidrojums
CV_USE	<p>3873</p> <p>Aprēķinos izmantoti dati no dabas parka “Numernes valnis” dabas aizsardzības plāna, kas izstrādāts laika periodam no 2020. – 2031. gadam. Populācijas minimālais vērtējums ir 3000 indivīdi, bet maksimālais – 5000 indivīdi (Dabas aizsardzības..., 2020). No populācijas minimālā un maksimālā vērtējuma rēķināts vidējais ģeometriskais (funkcija “GEOMEAN”).</p>

Lauks	Paskaidrojums																																										
	<p>Sugas uzskaitē veikta arī 2020. gadā projekta “Meža silpurnu <i>Pulsatilla patens</i> atradņu izpēte, datu aktualizēšana un apsaimniekošanas pasākumu monitorings 2019. – 2021. gadam” ietvaros (Kļaviņa u.c., 2021). 2020. gada monitoringā augu uzskaitē veikusi L. Grīnberga, konstatējot 1912 indivīdus (Grīnberga, 2020). 2020. gada uzskaitē netika apsekotas visas DP “Numernes valnis” zināmās meža silpurnes augšanas vietas, tādēļ izmantoti dabas aizsardzības plāna izstrādē ievāktie dati.</p> <p>2017. gadā meža silpurnes monitoringu DP “Numernes valnis” veica E. Tripāne, konstatējot 1307 ziedošus meža silpurnes indivīdus (Tripāne, 2017).</p> <p>DP “Numernes valnis” osu mežu biotopi pieder pie vienas no bagātākajām sugas atradnēm valstī un ir viena no šīs sugas kodolteritorijām (Dabas aizsardzības..., 2020).</p>																																										
Unit_CV	<p>Indivīdi</p> <p>Pamatojoties uz “Augu monitoringa metodiku Natura 2000 teritorijās un ārpus tām”, vaskulāro augu populācijas lielumu novērtē indivīdos (Baroniņa, 2014; DAP, 2017; DAP, 2022).</p>																																										
Habitat	<p>Cits</p> <p>Meža silpurne DP “Numernes valnis” līdz šim konstatēta vietās, kas atbilst ES aizsargājamiem biotopiem, gan arī vietās, kas neatbilst ES aizsargājamā biotopa statusam, tādēļ pie “Habitat” norādīta atzīme “cits”.</p>																																										
Annex I	Na																																										
Annex I_area_USE	Na																																										
Other_area_USE	<p>8,95</p> <p>Meža silpurne DP “Numernes valnis” teritorijā sastopama 59 poligonos, kuru kopējā platība ir 8,95 ha. Sugas dzīvotnes laukumu platība noteikta LatViaNature projekta izstrādātajā Augu monitoringa rīkā (1. pielikuma 1. attēls), pamatojoties uz līdzšinējiem sugas pētījumiem šajā teritorijā.</p>																																										
OK_DEN	<p>Meža silpurnes populācijas blīvumi (blīvuma mērvienība – indivīdi/ha) Natura 2000 teritorijās redzami zemāk esošajā tabulā. Ar zaļo krāsu tabulā attēlots eksperta noteiktais optimālais blīvums, bet ar oranžo krāsu attēlota konkrētā Natura 2000 teritorija.</p> <table><tr><th>N2000 vieta</th><th>CV_DEN, indivīdi/ha</th><th>Segums</th></tr><tr><td>Klintaine</td><td>783.33</td><td>Augsts</td></tr><tr><td>Numernes valnis</td><td>432.74</td><td>Augsts</td></tr><tr><td>Dolessala</td><td>264.71</td><td>Augsts</td></tr><tr><td>Rāznas nacionālais parks</td><td>238.16</td><td>Augsts</td></tr><tr><td>Teiču dabas rezervāts</td><td>135.77</td><td>Augsts</td></tr><tr><td>Ogres Zilie kalni</td><td>90.41</td><td>Augsts</td></tr><tr><td>Salacas ieleja</td><td>74.36</td><td>Augsts</td></tr><tr><td>Ādaži</td><td>58.55</td><td>Optimāls</td></tr><tr><td>Ķemeru nacionālais parks</td><td>46.24</td><td>Optimāls</td></tr><tr><td>Garkalnes meži</td><td>38.73</td><td>Optimāls</td></tr><tr><td>Timsmāles ezers</td><td>36.11</td><td>Optimāls</td></tr><tr><td>Krustkalnu dabas rezervāts</td><td>35.99</td><td>Optimāls</td></tr><tr><td>Lubāna mitrājs</td><td>27.74</td><td>Zems</td></tr></table>	N2000 vieta	CV_DEN, indivīdi/ha	Segums	Klintaine	783.33	Augsts	Numernes valnis	432.74	Augsts	Dolessala	264.71	Augsts	Rāznas nacionālais parks	238.16	Augsts	Teiču dabas rezervāts	135.77	Augsts	Ogres Zilie kalni	90.41	Augsts	Salacas ieleja	74.36	Augsts	Ādaži	58.55	Optimāls	Ķemeru nacionālais parks	46.24	Optimāls	Garkalnes meži	38.73	Optimāls	Timsmāles ezers	36.11	Optimāls	Krustkalnu dabas rezervāts	35.99	Optimāls	Lubāna mitrājs	27.74	Zems
N2000 vieta	CV_DEN, indivīdi/ha	Segums																																									
Klintaine	783.33	Augsts																																									
Numernes valnis	432.74	Augsts																																									
Dolessala	264.71	Augsts																																									
Rāznas nacionālais parks	238.16	Augsts																																									
Teiču dabas rezervāts	135.77	Augsts																																									
Ogres Zilie kalni	90.41	Augsts																																									
Salacas ieleja	74.36	Augsts																																									
Ādaži	58.55	Optimāls																																									
Ķemeru nacionālais parks	46.24	Optimāls																																									
Garkalnes meži	38.73	Optimāls																																									
Timsmāles ezers	36.11	Optimāls																																									
Krustkalnu dabas rezervāts	35.99	Optimāls																																									
Lubāna mitrājs	27.74	Zems																																									

Lauks	Paskaidrojums		
	Driksnas sils	25.36	Zems
	Silene	21.73	Zems
	Augšdaugava	21.41	Zems
	Sedas purvs	20.00	Zems
	Gaujas nacionālais parks	18.70	Zems
	Laukezers	9.73	Zems
	Lielie Kangari	9.09	Zems
	Motrines ezers	9.09	Zems
	Čertoka ezers (Valnezers)	3.81	Zems
	Posolnīca	1.66	Zems
	Greblūkalns	1.22	Zems
	Tērvete	0.71	Zems
	Ziemeļgauja	0.25	Zems
OPT_DEN	Optimālais blīvums izvēlēts, balstoties uz eksperta viedokli, salīdzinot sugas blīvumus visās Natura 2000 teritorijās, kur suga sastopama. Par optimālo blīvumu izraudzīts Krustkalnu dabas rezervāta blīvums – 35,99 i/ha (zemākais no optimālajiem blīvumiem). DP “Numernes valnis” blīvums ir otrs augstākais starp visām Natura 2000 teritorijām.		
OK_NEW	Nē.		
AREA_NEW	0		
OK_INT	Nē. Jautājumu par indivīdu translokāciju izskata tikai gadījumos, kad Biotopu direktīvas 17. panta ziņojumā sugas aizsardzības stāvoklis novērtēts kā U2.		
IND_INT	0		
Papildus nosacījumi	<p>Lai arī meža silpures blīvums DP “Numernes valnis” ir viens no augstākajiem starp visām Natura 2000 teritorijām, tomēr arī šajā teritorijā atsevišķu meža silpures atradņu vitalitāti tiešā veidā ietekmē biotopu aizaugšana, noēnojums un blīvas sūnu zemsedzes izveidošanās. Līdzšinējā dabas parka osu mežu apsaimniekošana – egļu paaugas un otrā stāva izciršana osu mežos, fragmentāra zemsedzes dedzināšana un mehāniska blīvas sūnu zemsedzes bojāšana ir ļoti labvēlīgi ietekmējušas meža silpures populāciju un tās vitalitāti DP “Numernes valnis” apsaimniekotajās teritorijās (Dabas aizsardzības..., 2020).</p> <p>2022. gadā AS “Latvijas valsts meži” DP “Numernes valnis” veikusi apsaimniekošanas pasākumus – koku un krūmu izciršanu 93,83 ha platībā, pameža un paaugas retināšanu jeb dabisko ar ciršanas atlieku dedzināšanu kaudzēs uz vietas 3,30 ha platībā. Darbi turpināti arī 2023. gadā. Projekta teritorijā ir uzlabota ES nozīmes biotopa 9060 <i>Skujkoku meži uz osveida reljefa formām</i> struktūra un meža silpures, Ruiša pūķgalves, smiltāju esparsetes, zālāju smiltēņu dzīvotnes struktūras un gaismas apstākļi (Dabas aizsardzības pārvalde un Latvijas valsts meži, 2023). Paredzams, ka īstenotie apsaimniekošanas pasākumi pozitīvi ietekmēs meža silpures dzīvotņu kvalitāti un pašu augu vitalitāti.</p>		
Cits lauks			

Izmantotā literatūra

Baroniņa, V. 2014. Dabas aizsardzības pārvalde, 2017 un 2022. Augu monitoringa metodika Natura 2000 teritorijās un ārpus tām. 20 lpp. Pieejams: <https://www.daba.gov.lv/lv/media/13936/download>

Bojnanský, V., Fargašová, A. 2007. Atlas of Seeds and Fruits of Central and East-European Flora: The Carpathian Mountains Region. Springer, Dordrecht, p. 141.

Dabas aizsardzības pārvalde, Latvijas valsts meži. 2023. Pārskats par projekta īstenošanu par periodu līdz 2022. gada decembrim. Eiropas Savienības Kohēzijas fonda projekts “Apsaimniekošanas pasākumu veikšana īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos biotopu un sugu aizsardzības stāvokļa uzlabošanai”. Rīga, Sigulda, 74 lpp.

Dabas aizsardzības plāns dabas parkam “Numernes valnis” 2020. – 2031. gadam. 2020. Daugavpils, 220 lpp.

Dabas aizsardzības pārvaldes Augu monitoringa rīks.

Dabas aizsardzības pārvaldes Dabas datu pārvaldības sistēma “Ozols”.

Kļaviņa, D., Zviedre, E., Tabors, G., Jakobsone, G., Akmane, I., Elferts, D., Staltmane, I., Grīnberga, L., Krasnopoļska, D., Lazdiņa, V., Priede, G., Dubova, I., Miķelsone – Šibeika, L. 2021. Meža silpuru *Pulsatilla patens* atradņu izpēte, datu aktualizēšana un apsaimniekošanas pasākumu monitorings 2019.–2021. gadam”. Atskaite. Nacionālais Botāniskais dārzs, 48 lpp.

Krasnopoļska, D. 2023. *Pulsatilla patens* datu lapa. LIFE projekts LIFE FOR SPECIES „Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne”. Nepublicēts materiāls. 4 lpp.

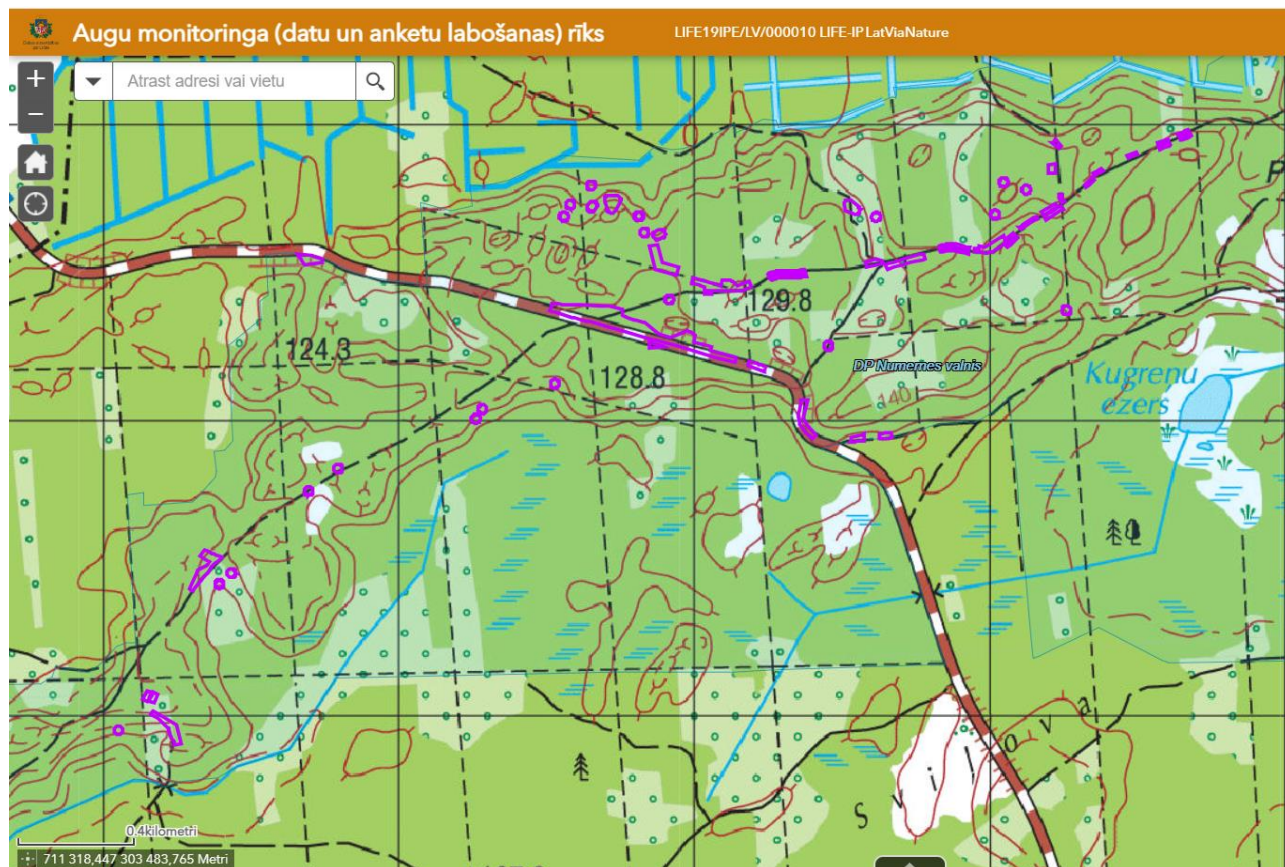
Lindel, T. 2001. *Pulsatilla* Mill. In: Jonsell B. (ed). Flora Nordica. Vol. 2: 445–447. Royal Swedish Academy of Sciences, Stockholm.

Grīnberga, L. 2020. Natura 2000 vietu augu monitoringa anketa – *Pulsatilla patens*, dabas parks “Numernes valnis”. Nepublicēts materiāls.

Natura 2000 SDF – Numernes valnis. Skatīts 6.12.2023. Pieejams: <https://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=LV0303000>

Tabaka, L. 2003. *Pulsatilla patens*. 668 – 669. In: Andrušaitis G., 2003. 3. sējums. Vaskulārie augi. Latvijas Sarkanā grāmata. Retās un apdraudētās augu un dzīvnieku sugas. Rīga, LU Bioloģijas institūts: 1–691.

Tripāne, E. 2017. Natura 2000 vietu augu monitoringa anketa – *Pulsatilla patens*, dabas parks “Numernes valnis”. Nepublicēts materiāls.

1.attēls. Ekrānšāviņš no LatViaNature projektā izstrādātā Augu monitoringa rīka. Ar violeto kontūru kartē attēloti meža silpurnes dzīvotnes laukumi DP “Numernes valnis”. Ekrānšāviņš uzņemts 14.12.2023.